

ZAPNOUT, ROZEPNOUT

Ášter½, 15 kvĀten 2007

Zip, zdrhovadlo, drc... Asi bychom si u¼ Ā¼ivot bez nĀj neumĀli pĀ™edstavit... Dva Ā™etĀzce zubĀ upevnĀných na pružinĀ, mezi nimi jezdec. Zuby Ā™etĀzce procházejí vstupním otvorem jezdce, klou¼ou kolem rozepínacího klínu a zu¼ujíc se tĀlese jezdce jsou do sebe zatlaĀovány. V tĀlese jezdce zapadne v¼dy jeden zub s výstupkem do druhého zubu s odpovídající drá¼kou nebo dutinou.

PĀ™i pohybu jezdce opaĀným směrem - tedy dolĀ - rozepínací klín v tĀlese jezdce zuby od sebe zase odtlaĀí. Aby uzavĀtění zdrhovadla nesjĀdĀ dolĀ a zdrhovadlo nerozepínal, bývá na jezdci malá západka - pojistka - spojená s oĀkem kterým se jezdec posunuje. Kdy¼ oĀko visí volnĀ dolĀ, západka zapadne mezi zuby a brání tak jezdci sjet. Chceme-li zdrhovadlo rozepnout, uchopíme oĀko - tím je nadzvedneme - a západka se vysune. Pak mĀ¼eme jezdce zase volnĀ pohybovat. Jak jednoduché, Āe? Asi od 13. století se pou¼ívají knoflíky; pĀ™edtím to byly nejřznĀjší spony stiskací knoflíky jsou na svĀtĀ od roku 1885. Ale první zdrhovadlo se objevilo a¼ koncem 19. století, kdy¼ chicagský in¼ Whitcomb L. Judson v roce 1893 vymyslel dvĀ Ā™ady kovových zoubkĀ, pĀ™es které se pĀ™ejĀdĀlo jezdce. Tento vynĀl nahradit zapínání bot na knoflíky. MĀl však dvĀ vady: jednak snadno zachycoval řznĀ pĀ™edmĀty, které se dostaly do jeho dosahu, jednak se neoĀekávanĀ rozevíral. k praktickému pou¼ití však bylo zdokonaleno a¼ ve století dvacátém. V roce 1913 švédký in¼ Gideon Sundback podstatnĀ zdokonalil konstrukci pĀvodního zipu jednoduchým a geniálním Ā™ešením. Zoubky na dvou soubĀřných stu¼kách tvořily páry. Ka¼dý zoubek mĀl háĀku, který zapadl do ouška pod háĀkem na stejném místĀ opaĀné stu¼ky. Jezdec spojil zoubky tak, Āe se zaklesly jeden do druhého. Stejným zpĀsobem zip pracuje dodnes. A tak r. 1914 byl vynález v NĀmecku patentován pod názvem Zipp. Zábavná je historie vzniku tohoto názvu: údajnĀ si s ním spisovatel Gilbert Frankau pohrával a pĀ™itím si pobrukoval: "Zip! A je otevĀ™ený. Zip! A je zavĀ™ený." Výrobek se stal populární, kdy¼ B. F. Goodrich Company na trh galoše s tímto zdrhovadlem. Zip byl i úspěchem technologickým, nebo¼ bylo nutno zajistit hromadnou výrobu zcela stejných zoubkĀ a ty pak opĀt zcela pĀ™esně pĀ™ipevnit na tkanice. Kdy¼ Spojené státy vstoupily v roce 1914 první svĀtové války, objednala si americká armáda tuto novinku pro uniformy a letecké kombinézy. V EvropĀ za¼ala zipy jako první vyrábĀt firma Kynoch z Birminghamu roku 1919 pod názvem The Ready Faster (pohotovostní zdrhovadlo). SkuteĀný úspěch zipu se dostavil a¼ v roce 1924. To se konala výstava Britského impéria ve Wembley. Jedno zdrhovadlo tam v rámci reklamní kampanĀ zapínali a zase rozepínali tĀ™ímilionkrát za sebou, ani¼ se porouchalo. Nevím co se hodí líp
Pochybností zbav mĀ pout
Zdrhovadlo nebo zip
Zdrhnout nebo rozepnout (skupina Brutus) d@niela